

VÄSTERNORRLANDS MUSEUM

Arkeologisk utredning inom Vigge 1:13, Stöde socken, Sundsvalls kommun

Rapport 2021:15
Anton Uvelius

Arkeologisk utredning inom Vigge 1:13, Stöde socken, Sundsvalls kommun
Rapport nr: 2021:15 Västernorrlands museum

Framsidesbild: Viggessjön intill utredningsområdet. Foto från nordöst.

Västernorrlands museum
Murbergsvägen 31
871 21 Härnösand
www.vnmuseum.se

ISSN 2000-0111

© 2021 Västernorrlands museum, Härnösand.
Upphovsrätt, om inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Inledning	2
Syfte.....	2
Metod	3
Natur- och fornlämningsmiljö	4
Tidigare undersökningar.....	4
Redovisning av arbetet.....	7
Schaktbeskrivning.....	8
Rekommendation.....	16
Tekniska och administrativa uppgifter	17
Arkivhandlingar.....	17
Kartmaterial	17
Bilaga 1. Fotolista	18

Sammanfattning

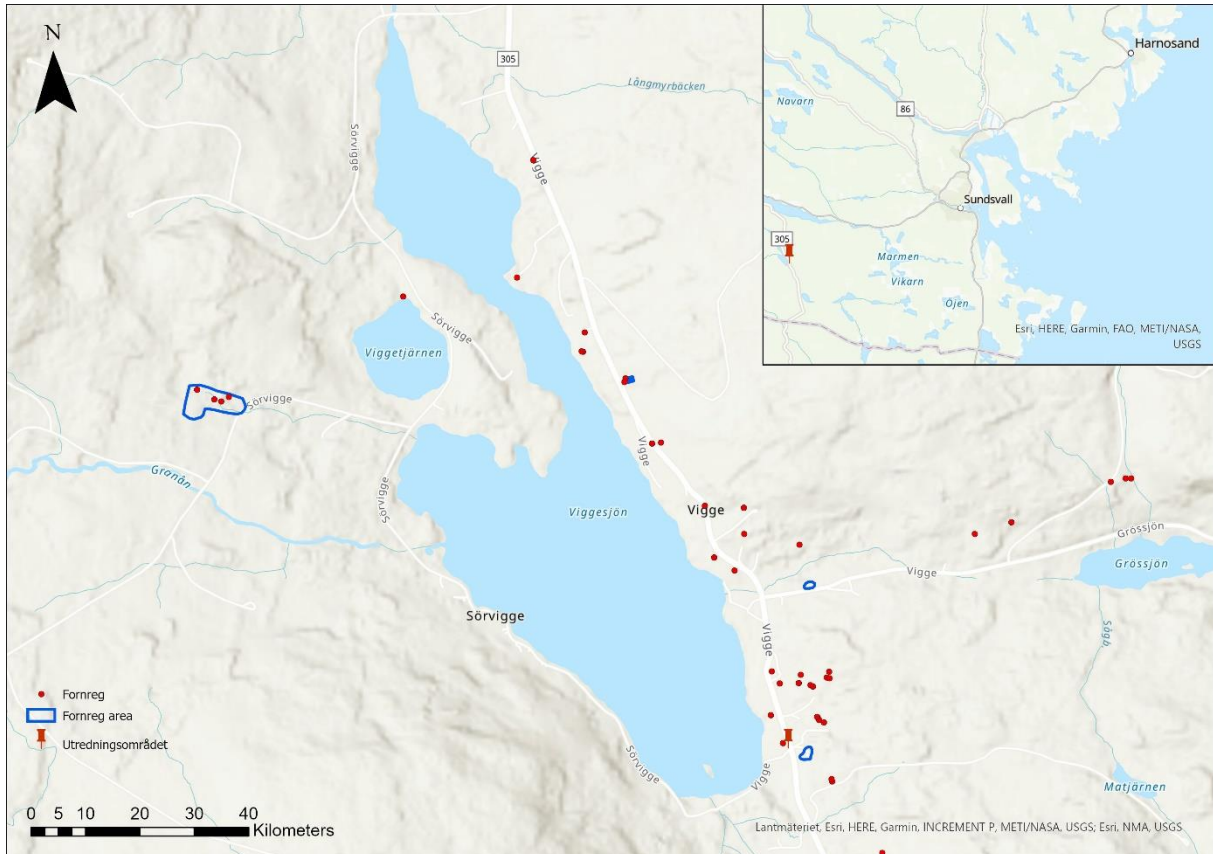
Med anledning av planerad nybyggnation av fritidshus i området har Västernorrlands museum genomfört en arkeologisk utredning. Syftet med den arkeologiska utredningen var att undersöka ifall fornlämningar och fynd förekommer inom utredningsområdet, då det finns flera kända fornlämningar varav en gravhög (L1935:6964) direkt intill den aktuella ytan.

Under utredningen framkom inget av antikvariskt värde och det kan konstateras att inga ytterligare fornlämningar kommer att beröras av det planerade bebyggelsearbetet. I samband med utredningen mättes också närliggande gravar och husgrundsterrassen in (L1935:6964 och L1935:6272). Västernorrlands museum anser därför att vidare undersökning inte kommer att vara nödvändig.

Totalt grävdes 4 schakt på en yta av 158 m² med grävmaskin.

Inledning

Med anledning av planerad byggnation av ett fritidshus i området har Västernorrlands museum genomfört en arkeologisk utredning enligt länsstyrelsens beslut. I området ligger flera kända fornlämningar varav en gravhög (L1935:6964) direkt intill den aktuella ytan.

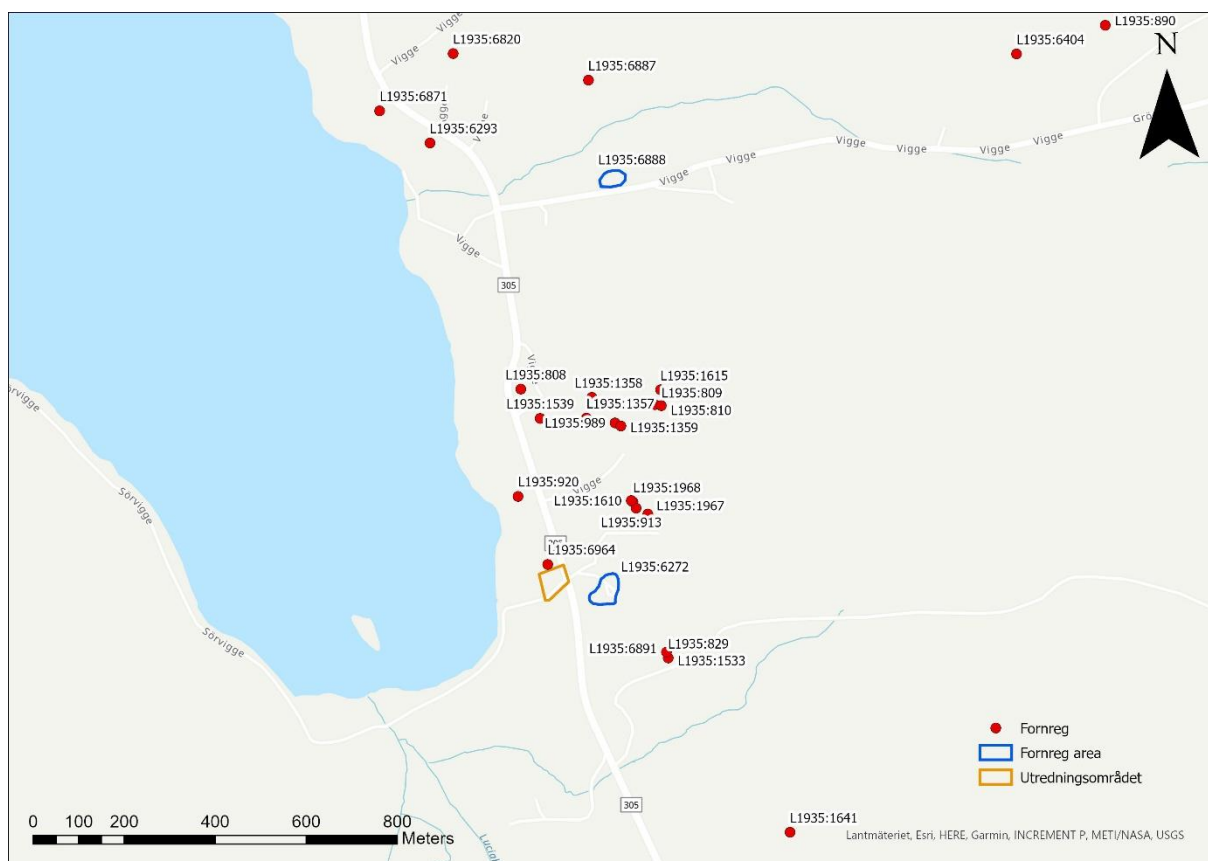
Figur 1. Utredningsområdets geografiska läge. © ESRI

Syfte

Syftet med den arkeologiska utredningen är att ta reda på om fornlämningar berörs av en planerad nybyggnation av fritidshus, samt att fastställa mer noggrann position och synlig utbredning för de redan kända lämningarna direkt intill området. Utredningen ska preliminärt avgränsa nyupptäckta fornlämningar inom utredningsområdet. Potentialen för hittills okända fornlämningar i området är stor. I området ligger flera kända fornlämningar varav en gravhög (L1935:6964) direkt intill den aktuella ytan.

Metod

Utredningen utfördes inom det planerade området för fritidshuset samt en ny väg. Med hjälp av grävmaskin drogs sökschakt med jämna avstånd. I samband med schaktningen, efter att det översta ytskiktet torvats av, söktes ytan av med metalldetektor för att påvisa eventuella metallföremål. Metalldetektor användes också över ytan för att upptäcka fynd och koncentrationer av metaller. Schakten och fornlämningar beskrevs och mättes in med RTK-GPS.

Figur 2. Utredningsområdet med närliggande fornlämningar. © ESRI

Natur- och fornlämningsmiljö

Utredningsområdet är beläget vid Vigge (i gammal åkermark), cirka 148–154 m.ö.h längs östra sidan om Viggesjön och sluttar svagt ned mot nordväst. Direkt nordöst om utredningsområdet reser sig flera höjdområden med höjder upp över 200 m.ö.h. Längs östra sidan av Viggesjön förekommer flera gravar (högar och stensättningar) samt husgrundsterrasser. Jordarten kring utredningsområdet utgörs här huvudsakligen av silt.

Inom närområdet finns ett antal gravar och gravfält samt husgrundsterrasser. Direkt intill utredningsområdet ligger en hög (L1935:6964). En bit längre österut ligger ett grav- och boplatsoområde (L1935:6272), vilket består av fyra högar och en husgrundsterrass. Norr om utredningsområdet ligger flera högar och stensättningar (ca 25) och tre husgrundsterrasser (L1935:987, L1935:988 och L1935:1750) utspridda längs östra sidan om Viggesjön. Två fyndplatser är även registrerade norr om området varav en mindre samling av skärvsten samt kol- och sot (L1935:946) och en fyndplats för en pilspets av grå kvartsit (L1935:1894).

Tidigare undersökningar

Inga tidigare undersökningar har skett inom närliggande fornlämningar.

Figur 3. Översiktsbild över den sydligaste graven med en mittgrop inom L1935:6272. Foto från nordöst.

Figur 4. Översiktsbild över den västligaste graven med en mittgrop inom L1935:6272. Graven är delvis förstörd i det östra hörnet av vägen. Foto från sydöst.

Figur 5. Översiktsbild över grav L1935:6964 som var väldigt överväxt och otydlig i terrängen. Foto från sydöst.

Figur 6. Översiktsbild över stolphålet för en ledningsstolpe i grav L1935:6964. Foto från norr.

Figur 7. Husgrundsterrassen inom L1935:6272. 1964 byggdes en terrass (den tydliga terrassen i vänstra hörnet) för friluftsgudstjänster över den äldre husgrundsterrassen (i högra hörnet). Foto från väst.

Redovisning av arbetet

Den arkeologiska utredningen genomfördes den 18 juni 2021 i fint väder. Den schaktade ytan var 158 m² och bestod av totalt 4 schakt. En kabel skulle vara lagd längs den nuvarande vägen men denna kabel hade lagts rakt över åkern i den östra delen av utredningsområdet. För att undvika kabeln lades inga schakt inom 8–10 meter från vägen.

Till att börja med fotograferades hela ytan och området söktes av med metalldetektor, vilken gav utslag för järn över större delen av utredningsområdet. Grävmaskin användes sedan för att ta upp sökschakt och matjorden banades av skiktvis ner till orörd nivå. Ytorna genomsöktes med metalldetektor, vilket visade att det rörde sig om recent järnskrot av olika slag. Schakten mättes in med RTK-GPS och fotograferades med digitalkamera. Efter att schakten mätts in och fotograferats lades de igen av grävmaskinen för att återställa marken efter undersökningens slut.

I samband med utredningen karterades de närliggande gravarna och terrasser. Det gick inte att fastställa en mer noggrann position för alla av de redan kända fornlämningarna inom L1935:6272 då en av de fyra gravarna inte gick att lokalisera. Den fjärde graven ligger troligen i ett område helt bevuxet av sly i den norra delen av grav- och boplatsoområdet. Den mellersta av de lokaliserade gravarna var även väldigt otydlig i terrängen och hela graven gick inte att mäta in utan en stor osäkerhet varav endast den säkra kanten mätes in. Gravarna har även skadats av rotvältor.

Figur 8. Översiktssbild över utredningsområdet. © ESRI

Figur 9. Översiktsbild över den norra övervuxna delen av utredningsområdet. Foto från sydsydväst.

Schaktbeskrivning

Alla lager hade ett ca 0,05 m tjockt torvlager.

Schakt 1

- Längd: ca 30 meter med en utstickande bit på 20 meter
- Bredd: ca 2 meter
- Djup: ca 0,3–0,35 meter
- Lager: Matjordslager ca 0,25–0,3 meter, bottenlagret bestod av ljusbrun sandig silt med orange inslag och mindre områden av siltig lera i gråbeige färg. Leran förekom huvudsakligen i den västra delen av schaktet. Enstaka plogspår genom hela schaktet.

Schakt 2

- Längd: ca 15,5 meter
- Bredd: ca 2 meter
- Djup: ca 0,25–0,3 meter
- Lager: Matjordslager ca 0,2–0,25 meter, bottenlagret bestod av ljusbrun sandig silt med orange inslag och mindre områden av siltig lera i gråbeige färg. Leran förekom längs hela schaktet. Enstaka plogspår genom hela schaktet.

Schakt 3

Längd: ca 9 meter
Bredd: ca 1,5 meter
Djup: ca 0,8 meter
Lager: Matjordslager ca 0,25–0,3 meter, bottenlagret bestod av ljusbrun sandig silt med orange inslag och mindre områden av siltig lera i gråbeige färg. Leran förekom längs hela schaktet. Enstaka plogspår genom hela schaktet.

Schakt 4

Längd: ca 9 meter
Bredd: ca 1,5 meter
Djup: ca 0,3–0,4 meter
Lager: Matjordslager ca 0,3–0,35 meter, bottenlagret bestod av ljusbrun sandig silt med orange inslag. Enstaka plogspår genom hela schaktet.

Figur 10. Översiktsbild över den östra delen av schakt 1. Foto från sydväst.

Figur 11. Översiktsbild över den västra delen av schakt 1. Foto från sydväst.

Figur 12. Översiktsbild utstickaren åt norr i schakt 1. Foto från syd.

Figur 13. Översiktsbild över schakt 2. Foto från öst.

Figur 14. Översiktsbild över schakt 3. Foto från öst.

Figur 15. Översiktsbild över schakt 4. Foto från sydsydöst.

Rekommendation

Under utredningen av området framkom inget av antikvariskt värde och det kan konstateras att inga ytterligare fornlämningar berörs det planerade bebyggelsearbetet. Västernorrlands museum anser därför att ingen ytterligare undersökning är nödvändig innan byggnation.

Tekniska och administrativa uppgifter

<i>Västernorrlands museum dnr</i>	2021/109
<i>Länsstyrelsens dnr</i>	431-5763-2021
<i>Län</i>	Västernorrland
<i>Landskap</i>	Medelpad
<i>Kommun</i>	Sundsvall
<i>Socken</i>	Stöde
<i>Fastighet</i>	Vigge 1:13
<i>Koordinatsystem</i>	SWEREF 99 TM
<i>Koordinater mittpunkt</i>	X 587 770 Y 6 909 370
<i>Höjd över havet</i>	148–154 m.ö.h.
<i>Fältarbetstid</i>	18/06-21
<i>Fältpersonal</i>	Maria Lindeberg (projektledare) & Anton Uvelius
<i>Rapportsammanställning</i>	Anton Uvelius
<i>Kartering</i>	RTK-GPS, programvara ArcGIS Pro

Dokumentationsmaterial i form av fotografier, mätfiler och beskrivningar förvaras på Västernorrlands museum.

Arkivhandlingar

Ärendet förvaras i arkivet på Västernorrlands museum.

I ärendet ingår förfrågan om undersökningsplan, undersökningsplan och kostnadsberäkning, beslut samt andra relevanta handlingar.

Kartmaterial

Ortofoto ©Esri.

Bilaga 1. Fotolista

Bildnr	Motiv	Sett från
1926	Grav inom L1935:6272	NO
1927	Grav inom L1935:6272	NO
1928	Grav inom L1935:6272, mellersta graven	SSO
1929	Grav inom L1935:6272, mellersta graven	SSO
1930	Grav inom L1935:6272	SO
1931	Grav inom L1935:6272	O
1932	Undersökningsområde före schaktning	NO
1933	Undersökningsområde före schaktning	V
1934	Undersökningsområde före schaktning	V
1935	Grav L1935:6964	SO
1936	Grav L1935:6964	NNV
1937	Grav L1935:6964, stolphål efter ledningsstolpe	N
1938	Schakt 2	V
1939	Schakt 2	O
1940	Schakt 1	NO
1941	Schakt 1	NO
1942	Schakt 1	SV
1943	Schakt 1	SV
1944	Stensamling, schakt 1	NV
1945	Översikt	NO
1946	Schakt 1, utstickare	S
1947	Schakt 1, utstickare	S
1948	Schakt 3	O
1949	Schakt 4	SSO
1950	Översikt inom L1935:6272, hög i vänstra hörnet	SSV
1951	Översikt inom L1935:6272, hög i vänstra hörnet	SSV
1952	Översikt inom L1935:6272, hög i mitten, delvis förstörd av vägen	O
1953	Översikt inom L1935:6272, den östligaste terrassdelen	SO
1954	Översikt inom L1935:6272, den östligaste terrassdelen	SO
1955	Översikt inom L1935:6272, den östligaste terrassdelen	V
1956	Översikt inom L1935:6272, delar av den sentida terrassen samt den forntida	V
1957	Översikt inom L1935:6272, delar av den sentida terrassen samt den forntida	V
1958	Översikt inom L1935:6272, delar av den forntida terrassen	V
1959	Översikt inom L1935:6272, delar av den forntida terrassen	V

DSC_1926.JPG

DSC_1927.JPG

DSC_1928.JPG

DSC_1929.JPG

DSC_1930.JPG

DSC_1931.JPG

DSC_1932.JPG

DSC_1933.JPG

DSC_1934.JPG

DSC_1935.JPG

DSC_1936.JPG

DSC_1937.JPG

DSC_1938.JPG

DSC_1939.JPG

DSC_1940.JPG

DSC_1941.JPG

DSC_1942.JPG

DSC_1943.JPG

DSC_1944.JPG

DSC_1945.JPG

DSC_1946.JPG

DSC_1947.JPG

DSC_1948.JPG

DSC_1949.JPG

DSC_1950.JPG

DSC_1951.JPG

DSC_1952.JPG

DSC_1953.JPG

DSC_1954.JPG

DSC_1955.JPG

DSC_1956.JPG

DSC_1957.JPG

DSC_1958.JPG

DSC_1959.JPG